גזם גדר חיה של STHIL.
המחיר: 997 שקלים

גינה לי יקרה

עברתם לבית החלומות שלכם? ברכות ● כדי שהגינה לא תיראה כמו "החצר האחורית", אדריכלי נוף ומעצבי גינות מסבירים איך לבחור עצים וצמחים, כמה עולה התענוג הירוק וממה להיזהר ● מדריך לגנן המתחיל

נטע בר־יוסף

מזל טוב: הצלחתם למצוא את הבית הפרטי שעליו חלמתם כל חייכם. עיצבתם, סידרתם, ניקיתם וצבעתם ואז, עם הקפה של הבוקר, יצאתם לגינה והיא נראית יותר כמו חצר אחורית. מאיפה מתחילים? מומחים ששוחחנו איתם שפכו אור ובעיקר רשן על כל מה שקשור בעיצוב גינה פרטית.

מעצבי גינות יש בשפע, חלקם יקראו לעצמם אדריכלי נוף, אחרים גננים. כך או כך, הם נבדלים זה מזה גם באג'נדה הגינתית שלהם. "בשנים האחרונות יותר אדריכלים ומעצבים שמים את הדגש המרכזי על החצר כשהם מתכננים בית", מגלה מעצבת הפנים עדי קליין מסטודיו דולו, "לגינה יש את היתרונות הטריוויאליים: החצר או הגינה הן מפלט מהשגרה הלחוצה, הגינה מסייעת בקירור הבית, היא מקום בילוי נעים עם המשפחה והחברים, מעודדת פעילות גופנית וגם סתם מספקת הזדמנות לנשום אוויר צח ובריא יותר באמצע היום. אבל יש גם יתרונות לטווח הארוך – בתים עם חצר מושקעת ואסתטית נראים מושכים ומתומחרים גבוה יותר".

גינות "בלאגן מאורגן"

עמי טווינה, המנדיר את עצמו "מעצב גינות", סבור שיש משתנים רבים שצריך להביא בחשבון כאשר מתכננים גינה. "למשל, אם רוצים גם אזור של ישיבה נמוכה, מקלחת חוץ, פינות אוכל או מטבח בחוץ. לעשות גינה למישהו בבית זה לא לפתוח לו משתלה בחצר. העניין הוא לייצר סיפור של משפחה שהיה שם, על ידי עצים וצמחייה. נדבך נוסף שאני בודק הוא מה הבית 'רואה'. אני שים משקיעים הון תועפות בפתחים גדולים כמו ויטרינות, ובסוף חיים בבית עם תריסים מוגפים. גם לתאורה יש חשיבות. אני מתייחס לכל חלון של הבית כגוף תאורה. אם בלילה מדליקים את האור במטבח, למשל, ומי שיושב בגינה רואה אותו, אפשר בעצם להבר את החוץ לפנים".

לדודי דניאלי ולאסף נשר מ"ילדים ירוקים" יש חזון שונה. "המטרה שלנו היא לעצב את הגינות כך שייראו ממש כמו אחו", משתף דניאלי, "אני חנו קוראים להן 'גינות בלאגן מאורגן', כי אנחנו לא אוהבים גינות מסודרות עם קווים ישרים מדי, דשאים מרובעים וגדרות גזומות ישר".

זית ברבע מיליון שקלים

אבל לא רק חלקי הבית קריטיים להמשך העבודה של טווינה. אחרי שסיים את ה"תחקיר" על מבנה הבית והרגלי המשפחה שמהווים תשתית, טווינה עובר לשלב הבא: סוג העצים והצמחים. "אין לי העדפה אם זו תהיה שקרייה או שזה יהיה עץ רימון", הוא אומר, "אבל אני מקפיד לא להתחרות בסביבה. זאת אומרת, אם הבית הוא על צלע הר, לא הייתי עושה פרדס של אשכוליות. חשוב מאוד להמשיך את הציר של אלוהים בגינה, שהיא תהיה המשך של הנוף. העצים מהווים את השלד".

לעומתו, דניאלי ונשר מעדיפים עצים סוככים עבור שטחים מוצללים, דוגמת סיגלון, דולב, אראוקריה ומכנף. "ההעדפה שלנו בגינות היא להשתמש בצמחים יסתיכונים וארץ־ישראליים, ואנחנו עובדים הרבה גם עם תבלינים. לא כגינת תבלינים, אלא מפוזרים בכל הגינה. המטרה היא שתהיה ארומה מכל פינה".

צמד השותפים אוהב גם עצי הדרים, "מקומיים, פורחים וריחניים. גם את הצבע אנחנו מכניסים על ידי הצמחים, כמו שיחים עם עלים צבעוניים, שהצבע יגיע מהעלים ומהטקסטורות שלהם ולאו דווקא מפרחים. צהוב, למשל, נקבל משיח הדורנטה תתאילנדיה, לאדום נשתמש בביגנית, לאפור במרווה ובלוונדר, ועוד. בצמחים העונתיים נשתמש רק כאיפור, קישוט לגינה. אנחנו משאירים מעין כיסים קטנים מפוזרים באתו ובהם אנחנו שותלים פרחים עונתיים, כמו אירי־סים, לוע הארי, חותמית ובושמת, והם משמשים ממש כבתמי צבע. החלק הארי יהיו העצים, השיחים, משטחי הישיבה ועוד".

אדנית עץ לחצר של סטודיו NG.
המחיר: 750 שקלים

משתנה חשוב נוסף הוא הצללת הגינה. בחתרם לוותר על פרגולה כי האדם עץ השדה? טווינה מסביר שכדי להשתמש בצל העצים הוא קודם כל "חייב להבין כמה העץ קרוב או רחוק מהבית. בחור רף, למשל, אם אני רוצה שיינכנסו קרני שמש דרך החלון, אז אקח עץ נשיר שמאפשר לקרני השמש להדרור פנימה. הנשירה שלו יוצרת שטיח מהדהב ובקיץ הוא נותן צל מעולה". מה בתעריפים? אלון תבור, אלון אנגלי ואלה ארצישראלית. רוצים צל גם בחורף? טווינה מסביר על עצי הדר – למעט לימון וקלמנטינה הקטנים.

ולפני שאתם מסליגים בפנטזיות פסטורליות על הממלכה הפרטית והירוקה שלכם, דעו שמי רובר בעסק יקר. "אין קשר בין גודל הגינה לעלות העיצוב שלה", פוסק טווינה, "גינה בגודל דונם שמרכיבתה דשא תעלה חמישית מחיר מגינה של 200 מ"ר שיש בה שלושה עצים מסוימים. לגינה ממוצעת של 400 מ"ר, התכנון יעלה כ־30 אלף שקלים, הביצוע עוד 80–60 אלף שקלים, ועלות התומכים בין 150 ל־200 אלף שקלים. אפשר להר פחית עלויות על ידי בחירת חומרים זולים יותר. גיל העצים תלוי בתקציב, אבל לא הגוזל. כלומר, אפשר לשלם מעט ולקבל עץ גדול – וגם להפך.

"אשכוליות בת 40 תהיה גדולה בהרבה מעץ אלון בן 40. עצים בוגרים הם בני יותר מ־20 שנה, וטווחי המחירים שלהם נעים בין 4,000 שקלים ל־40 אלף שקלים לפחות. עצים צעירים נמכרים ב־85 שקלים עד ב־2,000 שקלים. העץ היקר ביותר ששתלתי הוא זית בן 400 שנה, שעלה 250 אלף שקלים. היה לו חור בתוך הגזע והיה אפשר להכניס זוג אופניים פנימה".

דניאלי ונשר מדברים על מחירים סבירים יותר, אם כי עדיין מדובר באלפי שקלים. "עצי הדר בר־גרים בני כ־15 שנה יעלו 1,600–2,000 שקלים, תלוי בגודל. אנחנו יכולים להשתמש גם בעצים טרופיים וסובטרופיים, כמו מנגו, אבוקדו וליצ'י, שמחיריהם נעים בין 3,000 ל־4,000 שקלים, כולל מנוף ושתילה. עצי זית הם עולם בפני עצמו: הצעירים יעלו כ־1,000–2,000 שקלים והבוגרים, בני 100 שנה ומעלה, מחירם מתחיל מ־6,000 שקלים ומגיעים עד עשרות אלפי שקלים".

כך תפריחו את השממה

הנטייה הטבעית היא לעצב את הגינה הבית־ית במחשבה על שנים קדימה, ולכן המשמעות לצ־מחים עונתיים היא קטנה. אבל אם בכל זאת החל לשתם לעשות זאת בעצמכם ולחסוך את הכסף הגדול, ממליץ נחמן מחפוד, מנהל מכירות ארצי ב"חישתיל", לבחור בצמחי הקיץ שיהיו "חזקים ועמידים גם בחום גדול. כדי להוסיף צבע לגינה אני ממליץ על צמחים עונתיים המיועדים לקיץ כמו וינקה, פורטולקה ופיטוניה. לאחר כמה חודשי פריחה, כשמתחלפת העונה, מגיע הזמן להחליף אותם".

גם מחפוד, כמו נשר ודניאלי, מחבב צמחי תבלין שצומחים כל השנה "ומוסיפים ארומה מדהימה, ויכולים לשמש כמובן להכנת חליטות ותוספות לבישולים, וממליץ לשתול אותם במקום קום עם שמש מלאה ולזכור שהם אוהבים הרבה מים. עונת הקיץ מושלמת לשתילת ירקות כמו עגבניות, חצילים או פלפלים, ואין כמו לצאת לגינה ולנשנש ישר מהצמח".

ואיך נשקיע? ממטרות או שטפטפות? גם אם אתם חובבי ניסטלגיה – תשכחו ממטרות עליות, אלא רק כאלה שמבצבצות מתוך האדמה בזמן ההשקיה וחוזרות אליה בסיום הפעולה. נוסף על כך, אפשר ליצור רישות של טפטפות, שזו הדרך החסכונית, החכמה והממוקדת ביותר להשקיה. המחיר: 3,000–5,000 שקלים, וכולל את ארון ההשקיה שבו נמצאים המחשב, הברזים, הפילטרים, הווסתים ומשאבת הרישון, ומשתנה לפי גודל הגינה ומספר הטפטפות והממטרות.

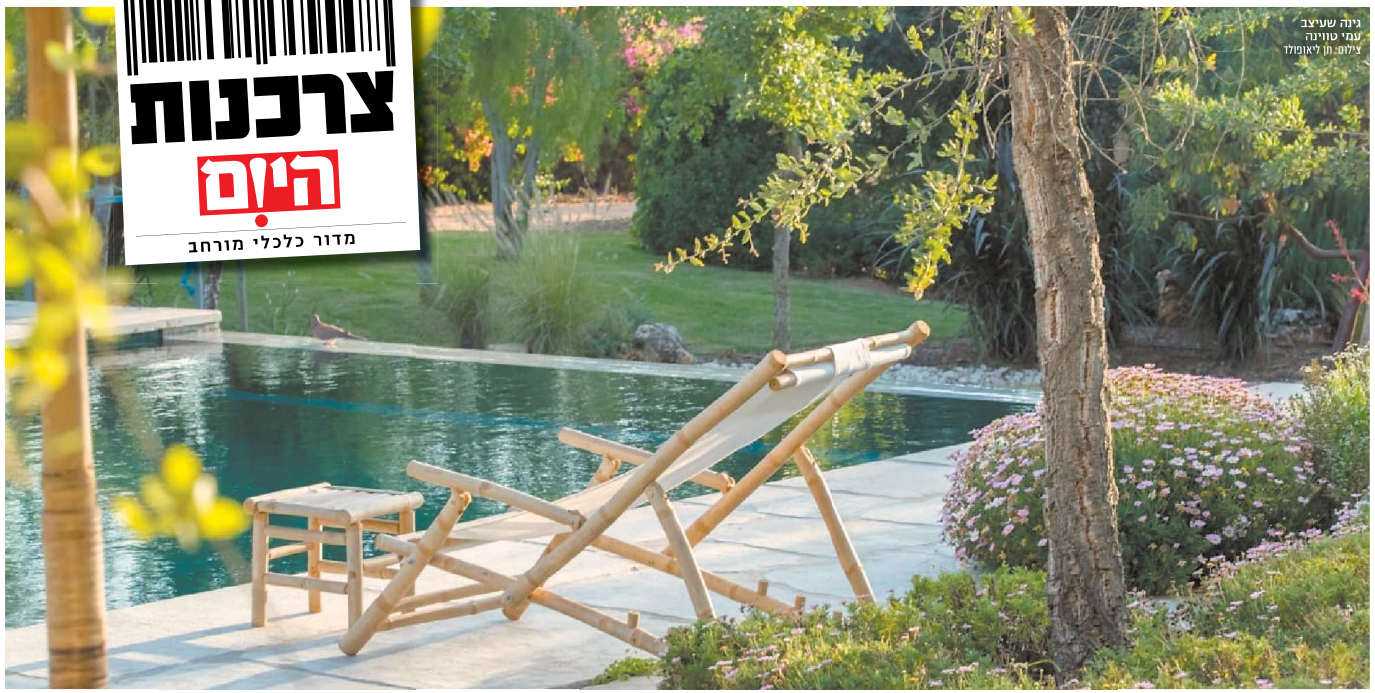
גינה שעיצב עמי טווינה
צילום: חן לאופולד

גינה שעיצב איתי מנדלבאום, "מ. אלה פרויקטים"

גינה בעיצוב של "ילדים ירוקים"

שירת העשבים הסינתטיים

מכאן לשירת העשבים: מובן מאליו שדשא אמיתי מגדיל משמעותית את העלויות, ולכן בשנים האחרונות צצו חברות רבות המשווקות דשא סינתטי. אפשר כיום למצוא דשאים סינתטיים בעלי מראה טבעי לגמרי. אפשר להתקין אותם לבד, ואיתי מנדלבאום, בעלי "מ. אלה פרויקטים", מסביר איך לעשות את זה גם אם אתם לא אנשי מקצוע.

"בדרך כלל, התקנה בגינות דורשת קודם כל חפירה ויישור של השטח", מסביר מנדלבאום, "לאחר מכן מכניסים מילוי של מצע, בדרך כלל אבן חוחנה או שימשום, כדי שתהיה שכבה מחל־חלת מתחת לדשא שאפשר לפלס ולהדק. רק אז מתקינים את הדשא. לדוב אנחנו מתקינים מתחת לדשא שכבה נוספת של פלרינג – בד שחור שמונע חדירת אור, כדי שלא תצמח עשבייה מתחת לדשא ותרים אותו או תחדור דרכו. ההתקנה עצמה היא עם מסמרים שתופסים את הדשא מסביב, וההדבקה נעשית עם דבק פוליאוריתן, שמחבר בין יריעות הדשא ומגיע ברוחב של 2 או 4 מטרים, וכך מתקבלת מקשה אחת ללא הבדלים, והיתרון הגדול הוא שלמעשה אין מסמרים בתוך הדשא עצמו".

הכלל הראשון והחשוב ביותר הוא שיהיו לדשא רוגנות צצו חברות רבות המשווקות דשא סינתטי. אפשר כיום למצוא דשאים סינתטיים בעלי מראה טבעי לגמרי. אפשר להתקין אותם לבד, ואיתי מנדלבאום, בעלי "מ. אלה פרויקטים", מסביר איך לעשות את זה גם אם אתם לא אנשי מקצוע.

"בדרך כלל, ההתקנה בגינות דורשת קודם כל חפירה ויישור של השטח", מסביר מנדלבאום, "לאחר מכן מכניסים מילוי של מצע, בדרך כלל אבן חוחנה או שימשום, כדי שתהיה שכבה מחל־חלת מתחת לדשא שאפשר לפלס ולהדק. רק אז מתקינים את הדשא. לדוב אנחנו מתקינים מתחת לדשא שכבה נוספת של פלרינג – בד שחור שמונע חדירת אור, כדי שלא תצמח עשבייה מתחת לדשא ותרים אותו או תחדור דרכו. ההתקנה עצמה היא עם מסמרים שתופסים את הדשא מסביב, וההדבקה נעשית עם דבק פוליאוריתן, שמחבר בין יריעות הדשא ומגיע ברוחב של 2 או 4 מטרים, וכך מתקבלת מקשה אחת ללא הבדלים, והיתרון הגדול הוא שלמעשה אין מסמרים בתוך הדשא עצמו".

הכלל הראשון והחשוב ביותר הוא שיהיו לדשא רוגנות צצו חברות רבות המשווקות דשא סינתטי. אפשר כיום למצוא דשאים סינתטיים בעלי מראה טבעי לגמרי. אפשר להתקין אותם לבד, ואיתי מנדלבאום, בעלי "מ. אלה פרויקטים", מסביר איך לעשות את זה גם אם אתם לא אנשי מקצוע.

"בדרך כלל, ההתקנה בגינות דורשת קודם כל חפירה ויישור של השטח", מסביר מנדלבאום, "לאחר מכן מכניסים מילוי לעבור לפחות פעם בשבועיים־שלושה עם מפוח חזק ולהוציא את האבק. דשא מתוצרת סינית יחזיק בין חמש לשמונה שנים, ואילו דשאים אירופיים שהם באיכות גבוהה יותר יכולים להחזיק בין 15 ל־20 שנה".

לדבריו, "הצללה של הדשא מאריכה משמעותית את חיי, איכות הצבע וסיביו, למרות מסנני UV שיש בדשא. עבור דשא רחבה בסיסית תיאלצו להיפרד מ־50–60 שקלים למ"ר, ודשא ברמה גבוהה יותר יעלה 75–90 שקלים למ"ר. עבורת ההתקנה תעלה כ־80–120 שקלים".

מבחינת מנדלבאום, הפתגם "הדשא של השכן ירוק יותר" מעולם לא היה נכון יותר, שכן הוא משווק דשאים בצבעונים מספרד. "דשא הוא פריט עיצובי", הוא מסביר, "אנחנו מציעים 16 צבעים שונים, כשאפשר לשלב עד שישה מהם במשטח אחד. אם מישהו מחפש פתרון למסביב לבריכה, למשל, שיהיה נעים להליכה, מחלחל מים ולא דוחה, הוא יכול לקבל כזה בכל צבע וטקסטורה שירצה".

וכמו בכל טרנד, גם כאן המוצר אולי באדמה, אבל המחיר בשמיים. עבור עד 12 מ"ר של דשא בעוני תגידו שלום ל־500–600 שקלים למ"ר, תמורת יותר מ־12 מ"ר העלות יורדת ל־400–450 שקלים למ"ר, והמחירים כוללים התקנה. בחרתם בדשא רגילי? "העלות שלו תהיה כ־35 שקלים למ"ר, כולל הכנת השטח והשתילה", אומר דודי דניאלי מ"ילדים ירוקים", "אבל זו השתעבדות. צריך לכסח, לחרמש ולדשן אותו, והוא במובן צורך המון מים".

עמית שמר, מנכ"ל יבואנית כלי הגינון STIHL, ממליץ על דישון הולם. "תחזוקה נכונה של הדשא תעזור לו להיות ירוק ויפה, כאשר הדישון מתבצע בין שלוש לחמש פעמים במהלך העונה. האחרון נעשה לקראת החורף, באוקטובר־נובמבר, והראשון בסוף החורף, בפברואר או בתחילת מארס. מומלץ להשתמש בדשן מינרלי־אורגני שמופק מצמחים ומחומרים אורגניים. בנוסף, ככל שנכסח יותר, כך הדשא יהיה יפה יותר. באביב ובקיץ מומלץ לכסח אחת לשבוע ולהשקות פעמיים־שלוש בשבוע. כמות אחידה ולא גבוהה עדיפה על השקיה לעיתים רחוקות בכמות גדולה. יש להשקות מוקדם בבוקר, לפני שהטמפרטורות עולות, ואם יש גל חום קיצוני להעלות את כמות המים".